

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-02-07 Nr. (1.5)2T-140

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO

Teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 71 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo Nr. X-296 (toliau – ŽKĮ) 4 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 (toliau – ŽAI) 1, 3 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 2¹ straipsniu įstatymo projektus (toliau kartu – Įstatymų projektai). Įstatymų projektai parengti siekiant:

1. padidinti įmokos į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą (BK 71 straipsnis) minimalias ir maksimalias ribas, išplečiant galimybę teismui teisingai individualizuoti skirtinos baudžiamojo poveikio priemonės dydį, atsižvelgiant į asmens turtinę padėtį.

2. išplėsti ŽKĮ įstatymo galiojimo laike nuostatas, įtvirtinant, kad nukentėjusiems nuo sunkių ir labai sunkių smurtinių nusikaltimų po 2000 m. rugšėjo 26 d., taip pat būtų sukurtas teisinis pagrindas skirti kompensaciją ŽKĮ nustatyta tvarka;

3. ŽAI įtvirtinti piniginio kompensavimo mechanizmą asmenims, kuriems ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo taikoma griežčiausia kardomoji priemonė – suėmimas, tačiau jų atžvilgiu priimtas galutinis išteisinamasis nuosprendis.

I. Sprendžiama problema	<p>1. BK 71 straipsnyje įtvirtinta baudžiamojo poveikio priemonė – įmoka į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą. BK 71 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad teismas asmeniui gali paskirti nuo 5 iki 125 MGL, o nepilnamečiui – nuo 3 iki 25 MGL dydžio įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą. Tačiau šiuo metu nustatytos asmeniui skirtinos įmokos dydžio ribos yra per siauros, siekiant užtikrinti tinkamą skirtinos baudžiamojo poveikio priemonės individualizavimą.</p> <p>2. ŽKĮ 20 straipsnyje yra įtvirtinta šio įstatymo galiojimo laike taisyklė, kurioje numatyta, kad pagal šį įstatymą kompensuojama tik dėl po 2005 m. liepos 1 d. padarytų smurtinių nusikaltimų atsiradusi žala. Dėl šių ŽKĮ trūkumų dalis Lietuvos Respublikos piliečių neturėjo galimybės gauti</p>
-------------------------	---

	<p>kompensacijos už jų atžvilgiu padarytą sunkią ar labai sunkią smurtinę nusikalstamą veiką.</p> <p>3. Nacionalinėje teisėje nėra įtvirtintas kompensavimo mechanizmas asmenims už suėmimo išbūtą laiką, jeigu jų atžvilgiu yra priimtas išteisinamasis nuosprendis.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>1. BK projektu siūloma išplėsti baudžiamojo poveikio priemonės - įmokos į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą (BK 71 straipsnis), dydžio ribas, numatant, kad asmeniui teismas galėtų paskirti nuo 10 iki 250 MGL (galiojantis reguliavimas nustato įmoko ribas nuo 5 iki 125 MGL) dydžio įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą.</p> <p>2. Išplėsti Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo galiojimo laike taisyklę, numatant, kad dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo asmenys galėtų kreiptis jeigu patyrė žalą iki 2005 m., bet baudžiamasis procesas pasibaigė po aptariamo įstatymo įsigaliojimo (2005 m.). Šiuo pakeitimu bus sukurtos prielaidos asmenims gauti kompensaciją už jų atžvilgiu padarytus sunkius ir labai sunkius smurtinius nusikaltimus, neatsižvelgiant į formalų Lietuvos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo įsigaliojimo laiką.</p> <p>3. Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo įstatyme įtvirtinti naują kompensacijos rūšį – kompensaciją ne teismo tvarka už suėmimo išbūtą laiką. Tuo atveju, kai asmeniui buvo paskirta griežčiausia kardomoji priemonė – suėmimas ir jis buvo teismo išteisintas, jam būtų galima skirti ne teismo tvarka kompensaciją iki 1950 Eur (50 BSI). Įtvirtinus siūlomą kompensavimo už suėmimo išbūtą laiką institutą, sumažės asmenų, kurie kreipsis į teismą dėl galimai neteisėtai taikyto suėmimo bei bus užtikrinta, kad visi aptariamie asmenys turės teisę į piniginę kompensaciją.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Siūlomo ŽAI projekto 2 straipsnyje įtvirtinto kompensavimo ne teismo tvarka mechanizmo įgyvendinimui reikės iki 70 tūkstančių Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų. Pažymėtina, kad lėšų poreikis apskaičiuotas įvertinus 2017 – 2019 m. suėmimų taikymo ir išteisinamų nuosprendžių santykio statistiką, kuri atskleidė, kad 2017 m. buvo 404 išteisinti asmenys, iš jų 63 buvo taikytas suėmimas; 2018 m. - išteisintas 471 asmuo, iš jų 25 buvo suimti; 2019 m. – 302 išteisinti asmenys, iš jų 10 buvo suimti. Taigi prognozuotina, kad per metus gali tekti suteikti iki 1900 Eur kompensaciją vidutiniškai 32 asmenims, kas per metus sudaro 60 800 Eur.</p>

IV. Nauda visuomenei	Naujomis teisinio reguliavimo nuostatomis bus sustiprintas visuomenės pasitikėjimas valstybės teisine sistema, praplečiant nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusių asmenų teises bei įtvirtinant žalos, atsiradusios dėl kardomojo kalinimo (suėmimo), išteisintiems asmenims piniginio kompensavimo mechanizmą.
----------------------	---

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, įstatymų projektų poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymų projektai derinti su Generaline prokuratūra ir Teisėjų taryba. Derinimo metu gautos trys techninio pobūdžio pastabos. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pateikiama derinimo pažyma.

Įstatymų projektai atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerijos Baudžiamosios justicijos grupės (vadovė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 2662873, el. p. s.mesoniene@tm.lt) patarėjas Martynas Dobrovolskis (tel. (8 5) 2662899, el. p. m.dobrovolskis@tm.lt).

PRIDEDAMA. 16 lapų.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius